Autor Guste Santini
Srijeda, 06 Ožujak 2002 11:22

Izvozne carine još su jedino predmetom zanimanja i istraživanja ekonomskih povjesničara. Od merkantilizma izvoznih carina nema. Ovo je sasvim razumljivo jer su upravo merkantilisti «propovjedali» o korisnosti izvoza kako bi se povećalo bogatsvo zemlje izvoznice. Jasno radilo se je o zlatu. Ova još uvijek prisutna doktrina ima svoju vrlo utemeljenu strukturu. I moderne intervencioonistе možemo uvjetno nazvati modernim merkantilistima. Stvari su samo složenije ali ostaje jednako vektorsko određenje. Laissez faire je «propovjedao» povećanje slobode trgovanja i zastupale su ga razvijene zemlje, u prvom redu, Velika Britanija. Dovoljno je podsjetiti na tzv. teoriju komparativnih prednosti Davida Rcarda.

Zašto ovaj uvod. Najprije zato jer je Argentina vezajući se uz dolar «tvrdila» da može preuzeti ekonomsku politiku SAD. Fiksni tečaj je rezultirao rastućim trgovačkim deficitom što je bilo samo naličje povećanja njezinog duga prema inozemstvu. Kao što sam pisao o argentinskom slučaju na ovim stranicama: tvrda menetarna politka i vezivanje tečaja za dolar dio je prihvaćenog arsenala međunarodnih financijskih institucija. Danas je, svojom namjerom da uvede izvozne carine, Argentina ne samo priznala da nije u stanju održati fiksni tečaj već je prisiljena posegnuti za instrumentom koji odbacuju - već stoljećima - ekonomisti. Kako tiskovina prenosi radi se o potrebi krpanja proračuna za socijalne namjene. Jasno, u krizi koja je izazvana otvaranjem nacionalnog tržišta i tako eutanazijom nacionalne privrede, sada održanje socijalnog mira imperativno zahtjeva dodatna sredstva. Ovo će imati za posljedicu smanjenje konkurentne sposobnosti argentinske privrede i gotovo iste učinke kao da je aprecirao tečaj nacionalne valute za iznos izvozne carine. Na mikro planu radi se o trošku i kao takvog ga valja interpretirati.

Priča je porazna jer zemlja koja je prihvatila monetaristički pristup danas mora posegnuti za vrlo opasnim mjerama po svoju privredu kako bi zaustavila spcijalni bunt građana.

Pola milijuna nezaposelnih u Hrvatskoj, privredna aktivnost ispod nivoa 1989. godine, deficit trgovačke bilance i gotovo završena rasprodaja obiteljskog srebra pokazuju kako se proces reprodukcije ne može voditi na temelju parcijalnih ravnoteža (tečaj) već na temelju opće ravnoteže (procesa reprodukcije).

Ovim ne želim reći da će argentinski scenarij pratiti Hrvatska. Ovim želim podvući da sila i zakone mjenja i, do jučer, hvaljen sistem povećanja slobode trgovanja pokazuje svoje pravo lice. Naprosto razvijeni postaju razvijenijima, a nerazvijeni nerazvijenima. Problem siromaštva je problem Zemlje i nije ga moguće odvojiti od globalizacije ekonomskih tokova. To sam htio reći i na sve veću polarizaciju (određenu povećanjem indeksa koncentracije raspodjele bogatstva i dohotka) među državama. Stoga se mora shvatiti da samo koncepcija i strategija razvoja daju šansu nacionalnim ekonomija koje nisu dosegle potrebnu zrelost (čitaj: nivo razvijenosti) da sutra budu djelatni članovi svjetske zajednice. U protivnom polarizacija izazvat će «gnjev» siromašnih ne zato što su zločesti već zato što nemaju alternative.